

EU og Internationalt
Den 11. januar 2017
MFVM 200

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår i 2017
– *Præsentation*
KOM-dokumentet foreligger ikke
side 2

2. Markedssituationen for landbrugsvarer, samt rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om markedsudviklingen i mælke- og mejerisektoren og anvendelsen af bestemmelserne i "mælkepakken"
– *Orientering og udveksling af synspunkter*
KOM (2016) 724
side 4

3. Internationale handelsaftaler og –forhandlinger på landbrugsområdet
– *Orientering og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
side 8

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

den 23. januar 2017

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår i 2017 KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Det maltetiske formandskabs arbejdsprogram forventes at være fokuseret på at sikre fremdrift i allerede igangværende forhandlinger og sager. Hvad angår landbrug ventes tre hovedemner at dominere; forenkling af landbrugspolitikken, markedssituationen for landbrugsvarer og opstarten på drøftelserne om fremtidens fælles landbrugspolitik. Derudover overtager det maltetiske formandskab de igangværende forhandlinger om økologiforslaget og gødningsforslaget. På fødevare- og dyresundhedsområderne forventes fokusområderne at blive etableringen af en dyrevelfærdsplatform samt madspildsplatform. Dertil forventes det, at Kommissionen i løbet af 2017 præsenterer en ny handlingsplan for bekæmpelsen af antibiotikaresistens. På fiskeriområdet vil fokus være at sikre fremskridt i forhandlingerne om tekniske bestemmelser og flerårige forvaltningsplaner. Præsentationen af formandskabets arbejdsprogram forventes ikke at have lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser.

Baggrund

Malta overtog den 1. januar 2017 formandskabet for Rådet. Malta indgår i trio-formandskab med Nederlandene (første halvår 2016) og Slovakiet (andet halvår 2016).

Formandskabets arbejdsprogram er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017 med henblik på præsentation.

Formål og indhold

Landbrug

Formandskabet forventes at fortsætte arbejdet med håndteringen af markedssituationen for landbrugsvarer, forenkling af den fælles landbrugspolitik og drøftelser om fremtidens fælles landbrugspolitik.

På rådsmødet (landbrug og fiskeri) i januar forventes markedssituationen, herunder en rapport om resultaterne af mælkepakken fra 2012 at skulle drøftes. Hvad angår forenkling af landbrugspolitikken ventes Kommissionen at fremlægge en rapport vedrørende grønning af den direkte støtte i løbet af foråret 2017, derudover foretages der løbende justeringer af retsakter i den fælles markedsordning, markedsforanstaltningerne og handelsordningerne. I relation til fremtidens fælles landbrugspolitik forventes det maltetiske formandskab at følge op på de første drøftelser, som blev igangsat af de nederlandske og slovakiske formandskaber i 2016. Kommissionen ventes at præsentere meddelelse om fremtidens landbrugspolitik i løbet af 2017 på baggrund af en offentlig høring, der initieres i første halvdel af 2017. Forhandlingerne om midtvejsevalueringen af den flerårige finansielle ramme for EU's budget samt det tilknyttede omnibusforslag forventes forsat under det maltesiske formandskab. Sidstnævnte indeholder visse elementer, der kan bidrage til forenkling af den fælles landbrugspolitik.

Herudover overtager Malta trilogforhandlingerne om den nye økologiforordning med et mål om at nå en politisk aftale. Ligeledes overtager Malta også forhandlingerne om en ny gødningsforordning, som er en del af Kommissionens cirkulære økonomipakke, hvor man håber at kunne nå en aftale under maltetisk formandskab.

Det maltesiske formandskab viderefører også de drøftelser på skovområdet, som det slovakiske formandskab begyndte, hvor der i den forbindelse kan blive tale om udarbejdelse af rådskonklusioner eller en politisk drøftelse på et kommende rådsmøde.

Kommissionen forventes løbende at orientere om udviklingen i forhandlingerne af frihandelsaftaler i løbet af formandskabet.

Fødevarer og dyresundhed

På fødevarer- og dyresundhedsområderne forventes Kommissionen ikke at iværksætte større initiativer under det maltetiske formandskab. Kommissionen står overfor at skulle implementere de tre forslag som samlet udgør kontrolpakken; kontrolforordningen, plantesundhedsloven og dyresundhedsloven.

For så vidt igangværende forslag, forventes ikke betydelig fremdrift i forhandlingerne om forslaget om GMO fødevarer og foder (Juncker forslaget) samt forslaget om forbud mod markedsføring af fødevarer fra klonede dyr og forslaget om forbud mod kloning af dyr med henblik på fødevarereproduktion under det maltetiske formandskab.

Det forventes, at der fortsat vil blive arbejdet med at etablere en fælles EU dyrevelfærdsplatform, hvor det er planen, at det første møde i platformen skal holdes under maltetisk formandskab. Ligeledes forventes det, at der i løbet af formandskabet vil blive arbejdet videre med platformen om forebyggelse af madspild og madaffald, der blev etableret som en del af EU's handlingsplan for at fremme den cirkulære økonomi. Kommissionen lægger desuden vægt på bekæmpelsen af antibiotikaresistens, og har indikeret at Kommissionen vil præsentere en ny handlingsplan mod bekæmpelse af antibiotikaresistens i løbet af 2017.

Fiskeri

På fiskeriområdet bliver hovedprioriteten for det maltetiske formandskab forslaget om de tekniske regler i fiskeriet, hvor formandskabet vil arbejde mod at opnå politisk enighed i Rådet. Forslaget om tekniske regler udgør en overordnet ramme for tekniske regler, hvorefter de mere specifikke tekniske regler kan fastsættes regionalt.

Det forventes, at formandskabet fortsætter forhandlingerne om bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskeriflåder, hvor det vurderes muligt at nå til enighed om en aftale under maltetisk formandskab. Endvidere vil formandskabet fortsætte forhandlingerne om flerårige forvaltningsplaner, herunder en flerårig plan for demersale arter i Nordsøen. Det forventes også, at det maltetiske formandskab vil indlede drøftelser om en flerårig plan om små pelagiske arter og industriarter i Nordsøen, hvis Kommissionen fremsætter forslag herom.

Herudover vil formandskabet fortsætte det generelle arbejde med gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik og udsmidsforbuddet.

Det maltetiske formandskab vil desuden arbejde videre med en række nye og eksisterende fiskeripartnerskabsaftaler.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om formandskabsprogrammet.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Præsentationen af formandskabets program forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser. Regeringen vil tage konkret stilling til de enkelte forslags konsekvenser.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg, § 2-udvalget (landbrug), § 5-udvalget (fiskeri) og Den Nationale Komité for Landbrugsdyr, hvor der ikke er indkommet bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at Rådet vil tage præsentationen af formandskabsprogrammet til efterretning.

Regeringens generelle holdning

Regeringen vil tage formandskabets prioriteter til efterretning.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2.

Markedssituationen for landbrugsvarer, samt rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om markedsudviklingen i mælke- og mejerisektoren og anvendelsen af bestemmelserne i "mælkepakken"

KOM(2016) 724

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremlagt en rapport om markedsudviklingen og anvendelsen af frivillige tiltag i medfør af den såkaldte "mælkepakke" fra 2012. Tiltagene består i forskellige muligheder for at fremme mælkeproducenternes position i værdikæden (organisation i producentorganisationer, brug af standardkontrakter, kollektive forhandlinger, etc.). Kommissionen skulle først fremlægge rapporten i 2018, men på grund af krisen i mælkesektoren fra 2014 frem til sommeren 2016 blev den fremskyndet. Rapporten konkluderer, at mælkepakken har gjort en forskel i medlemsstater uden veletableret andelsstruktur, men at tiltagene kan forbedres og udbygges. På den baggrund overvejes at forlænge mælkepakken, der som udgangspunkt kun er gældende frem til 2020. Det forventes, at en række medlemsstater vil støtte både en forlængelse og en udvidelse af mælkepakken. Markedssituationen for en række landbrugsvarer var præget af meget lave priser fra 2014 frem til et godt stykke ind i 2016, hvorefter der er sket en positiv udvikling. Markedssituation for landbrugsvarer samt Kommissionens rapport om markedsudviklingen i mælk- og mejerisektoren og anvendelse af bestemmelserne i mælkepakken er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017 med henblik på orientering og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har den 24. november 2016 fremsendt rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om markedsudviklingen i mælk- og mejerisektoren og anvendelse af bestemmelserne i Mælkepakken. Kommissionen er i henhold til forordning 1308/2015 om den fælles markedsordning for landbrugsprodukter forpligtet til inden den 31. december 2018 at fremlægge en rapport om markedsudviklingen i mælke- og mejerisektoren. På grund af krisen i mælkesektoren frem til sommeren 2016 er fremsendelsen af rapporten blevet fremskyndet til udgangen af 2016.

Rapporten samt den generelle markedssituation for landbrugsvarer er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017 med henblik på orientering og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

I perioden fra 2014 frem til sommeren 2016 har der været betydelige prisfald på mælk og mejeriprodukter. Det skyldes et meget stort udbud af mælk på markedet, dårlig efterspørgsel på grund af det russiske

importforbud, vigende efterspørgsel fra Kina samt ophøret af EU's mælkekvoter pr. 31. marts 2015. Situationen har dog forbedret sig i de seneste måneder og priserne har været stigende.

I EU steg produktionen efter mælkekvoternes ophør 31. marts 2015, men er siden juni 2016 faldet under niveauet for 2015. Således lå mælkeindvejsningen i 2015, 2,5 % over indvejsningen i 2014. Indvejsningen i 2014 lå i øvrigt over de foregående år, hvilket også skal ses i sammenhæng med at mælkeprisen i slutningen af 2013 var historisk høj. Også globalt har der været en lignende udvikling over de senere år med stigning i mælkeproduktionen, som nu er afløst af et fald i såvel New Zealand som Australien, mens produktionen i USA forsat er stigende. Det øgede udbud blev ikke fuldt ud modsvaret af en tilsvarende øget efterspørgsel fra verdensmarkedet.

De høje udbud i 2015 og delvist 2016 påvirkede prisniveauet. Afregningsprisen til producenterne i EU var i juli 2016 på 25,7 eurocent/kg. Det var et fald på 19 % sammenlignet med januar 2015 og 36 % sammenlignet med december 2013, hvor prisen var historisk høj. På det seneste er prisen blevet væsentligt forbedret og var i november 2016 på 30,5 cent/kg. I Danmark har afregningsprisen til producenterne fulgt en lignende udvikling. Arlas pris til konventionelle producenter i blandt andet Danmark lå i juni og juli 2016 på 1,86 kr./kg (uden diverse tillæg). Det var et fald på over 33 % i forhold til før det russiske importforbud. Prisen er nu steget til 2,48 kr./kg.

I EU har der siden starten af det russiske importforbud i august 2014 været iværksat ordninger med støtte til privat oplagring af henholdsvis skummetmælkspulver, smør og ost. Ordningerne har ikke været anvendt i Danmark.

Ordningen for intervention af skummetmælkspulver har ligeledes været anvendt i 2015 og 2016. Der har dog ikke været interventionsopkøb i Danmark. Der var frem til december 2016 opkøbt 374.831 tons skummetmælkspulver. Det svarer til ca. 33 % af den årlige produktion af skummetmælkspulver i EU. På grund af den forbedrede markedssituation indledte Kommissionen i december 2016 salg af skummetmælkspulver fra interventionslagre ved licitationer. I første omgang for en mængde på 22.500 tons, hvoraf 40 tons blev solgt ved den første licitation i december 2016.

Krisepakke

Kommissionen præsenterede i juli 2016 en krisepakke på 500 mio. € for mælkesektoren og den øvrige husdyrsektor. Krisepakken består i en støtte til frivillig reduktion af mælkeproduktion på EU-niveau til 150 mio. € og en støtteordning med nationale kuverter på 350 mio. €, hvoraf den danske andel udgør 9,3 mio. € (69 mio. kr.). Reduktionsordningen er en EU-ordning med finansielle incitamenter til de landbrug, som frivilligt reducerer produktionen. I forhold til anvendelsen af de nationale kuverter er der fastsat en række tiltag, som medlemsstaterne kan vælge imellem for at fremme bæredygtig udvikling og bidrage til markedsstabilisering. Den danske kuvert anvendes som støtte til mælkeproducenter, omfattet af en obligatorisk kvalitetsordning. Midlerne forventes udbetalt i sommeren 2017. Kommissionen iværksatte efteråret 2015 en lignende krisepakke på 500 mio. €.

Markedssituationen for svinekød

Svinekødssektoren blev også ramt af det russiske importforbud i august 2014. I forvejen havde der dog siden februar 2014 været et veterinært begrundet importforbud i Rusland mod svinekød fra EU på grund af afrikansk svinepest i Polen og Baltikum. Det politiske importforbud fra august 2014 omfatter ikke fedt, spæk og biprodukter, men det gør det veterinært begrundede importforbud. Der er dog ikke opnået aftale, som muliggør eksport af disse produkter fra EU til Rusland.

Ud over det russiske importforbud har markedssituationen for svinekød været præget af et stigende udbud i 2015. Antallet af slagtinger i EU steg således i 2015 med 3,3 % i forhold til 2014. Der forventes dog et fald i produktionen i 2016 i EU på 0,6 % i forhold til 2015.

I uge 1 i 2016 var prisen på svinekød på EU-niveau på 128,45 €/100 kg. Det er et fald på 6,5 % i forhold til samme tid i 2015. I starten af sommeren er der sket en forbedring af markedssituationen og prisen på EU-niveau er steget til 154,6 €/100 kg ved udgangen af 2016. I det sidste halvår af 2014 faldt afregningspriserne på svin i Danmark med ca. 25 % I 2015 lå den danske notering i starten af sommeren - hvor prisen normalt er højest - på 9,40 kr./kg. (til sammenligning var den i sommeren 2014 ca. 10,60 kr./kg.). Prisen faldt sidst i 2015 yderligere til 8,70 kr./kg. I løbet af sommeren 2016 steg prisen til 10,40 kr./kg og ligger i starten af 2017 på 10,00 kr./kg.

EU's eksport faldt 6 % i 2014 i forhold til 2013 på grund af bortfald af det vigtige russiske marked. Men i 2015 har det været muligt at øge eksporten navnlig til Kina. EU's eksport af svinekød i 2015 blev således 7,6 % højere end i 2014, men til lave priser. I januar-oktober 2016 er eksporten steget med 26 % i forhold til samme periode af 2015. Det er helt overvejende eksporten til Kina, der stiger. Eksporten til Kina er således steget 76 % i den nævnte periode.

Mælkepakken

På baggrund af krise i mælkesektoren i 2009 blev der fra 2012 indført en række tiltag, der blandt andet havde til formål styrke mælkeproducenternes forhandlingsposition samt opretholde produktionen i ugunstigt stillede områder. Tiltagene betegnes samlet som mælkepakken og omfatter forskellige regler om kontraktforhold og organisation i mælkesektoren. Disse omfatter blandt andet følgende

- Regler om i hvilke tilfælde og hvordan medlemsstaterne skal anerkende producentorganisationer i mælkesektoren.
- Regler om i hvilke tilfælde og hvordan medlemsstaterne kan anerkende brancheorganisationer i mælkesektoren.
- Medlemsstaterne kan indføre krav om obligatoriske kontrakter mellem primærproducent og første opkøber (mejeri).
- Producentorganisationer kan føre kollektive forhandlinger med mejerier herunder om priser. Der kan dog maksimalt forhandles om en mængde svarende til 3,5 % af den samlede mængde produceret mælk i hele EU og 33 % af den samlede mælkeproduktion i et medlemsland. Leverancer til andelsselskaber er ikke omfattet af denne bestemmelse.
- Medlemsstaterne kan tillade producentorganisationer m.v. i en begrænset periode at foretage udbudsregulering af oste omfattet af en geografisk beskyttelse.
- Efter mælkekvoternes ophør 1. april 2015 skal medlemsstaterne hver måned indrapportere de samlede mængder mælk leveret fra primærproducenter til godkendte opkøbere i den foregående måned.

Mælkepakkens bestemmelser er ifølge de nuværende bestemmelser tidsbegrænset frem til den 30. juni 2020.

Kommissionens rapport om mælkepakken

Det fremgår af rapporten, at mælkepakkens bestemmelser om producentorganisationer og kollektive forhandlinger er relevante for 36 % af EU's mælkeproduktion - det vil sige den del, der for eksempel ikke leveres til andelsselskaber. Mælkepakkens bestemmelser finder således ikke anvendelse i Danmark, hvor stort set al mælk leveres til andelsselskaber. Det samme gælder en række andre medlemsstater med en stærk andelsstruktur (Sverige, Finland, Nederlandene, Østrig, Irland og Slovenien). Hvad angår de forskellige instrumenter kan følgende fremhæves:

- Obligatoriske kontrakter anvendes i 13 medlemsstater (Frankrig, Italien, Spanien, Litauen, Ungarn, Slovakiet, Kroatien, Cypern, Portugal, Bulgarien, Rumænien, Slovenien og Polen).
- Der er ved udgangen af 2015 godkendt 260 producentorganisationer i 11 medlemsstater omfattende 13 % af EU's samlede leverancer og svarende til 37 % af leverancerne, der ikke går til andelsselskaber.
- Kollektive forhandlinger finder sted i Bulgarien, Tjekkiet, Tyskland, Spanien, Frankrig og Storbritannien. I Tyskland omfatter de kollektive forhandlinger 45 % af landets mælkeindvejning og i Frankrig 18 %. De samlede mængder mælk, der er omfattet, udgør 13 % af EU's samlede leverance. I bestemmelsen om kollektive forhandlinger er der mulighed for konkurrencemyndighederne for at gribe ind, hvis de

kollektive forhandlinger bliver konkurrenceforvridende, eller kan skade små og mellemstore virksomheder, der forarbejder råmælk. Denne mulighed har dog ikke været anvendt.

- Regulering af udbuddet af ost anvendes i Frankrig og Italien for i alt 8 typer oste.
- Der er godkendt 10 brancheorganisationer i fem medlemsstater (Frankrig, Spanien, Ungarn, Nederlandene og Portugal). Brancheorganisationer omfatter to eller flere led af forsyningskæden, oftest producenter og forarbejdning.

Det oplyses, at mælkeproduktionen i ugunstigt stillede områder ikke har ændret sig fra 2014 til 2016. Det er medlemsstaternes opfattelse, at mælkepakken ikke tager specifikt sigte på disse områder.

Rapporten konkluderer, at navnlig muligheden for obligatoriske kontrakter har betydelig udbredelse i de medlemsstater, hvor de anvendes, og hvor andelsselskaber ikke har en stor udbredelse. Kollektive forhandlinger betragtes som en stor fordel, i de medlemsstater hvor de anvendes, med henblik på at opnå bedre eller mere stabile priser.

Det konkluderes dog også, at det potentiale, som de to nøgleinstrumenter producentorganisationer og kollektive forhandlinger udgør, ikke udnyttes fuldt ud. Der peges på følgende foranstaltninger på EU-niveau og medlemsstatsniveau:

- Kampagner på medlemsstatsniveau for at øge kendskab til producentorganisationer.
- At medlemsstater, der ser et potentiale i producentorganisationer, tilskyndes til at udnytte mulighederne i landdistriktsprogrammet til at yde tilskud til disse.
- Ydelse af finansiel støtte til producentorganisationer betinges af, at disse gennemfører kollektive forhandlinger.
- Stille producentorganisationer gunstigere end individuelle ansøgere i forhold til støtteordninger.
- Tilskynde producentorganisationer til at gå sammen i sammenslutninger af producentorganisationer.
- Overveje at forpligtige medlemmer af producentorganisationer til at afsætte hele deres produktion igennem denne.
- Revision af reglerne for anerkendelse af producentorganisationer således at der skabes en ensartet praksis i medlemsstaterne.

Herudover tilskyndes medlemsstaterne til at understøtte dannelsen af producentorganisationer, der varetager funktioner, der ligger ud over kollektive forhandlinger og styrkelse af producenterne position i mælkeforsyningskæden. Der peges endvidere på muligheden for at udvide brancheorganisationernes rolle. Kommissionen anfører afslutningsvist, at en forlængelse af mælkepakken gyldighed efter 2020 overvejes.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om rapporten. Europa-Parlamentet vedtog i juni 2016 en resolution, hvori Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag mod illoyal handelspraksis i fødevareforsyningskæden.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en rapport fra Kommissionen.

Konsekvenser

Rapporten om mælkepakken har ikke statsfinansielle, lovgivningsmæssige og erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget. Såfremt sagen måtte afføde konkrete forslag fra Kommissionen vil forslagens økonomiske konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug), hvor der indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer kan principielt støtte, at man vil fremme producentorganisationer, og at mælkepakken forlænges. Frem for at give særligt national støtte til oprettelsen af producentorganisationer i mælkesektoren bør medlemslandene først og fremmest benytte sig af de nuværende muligheder indenfor landdistriktspolitikken. Andelsorganiseringen af landmænd i Danmark er på ca. 95 % i den danske mælkesektor, og af den grund er der ikke interesse for oprettelsen af producentorganisationer eller indførelsen af obligatoriske kontrakter i Danmark. Der er heller ikke interesse herfor blandt mælkeproducenter, der leverer til private mejerier. Af disse grunde fastholder Landbrug & Fødevarer altid, at der ikke må komme krav, der konflikter med andesvedtægterne og organiseringsprincipperne i dansk mejeribrug.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

De medlemsstater, der anvender instrumenterne i mælkepakken, må formodes at ville støtte en forlængelse af mælkepakkens bestemmelser, og muligvis at mælkepakkens bestemmelser forbedres og eventuelt omfatter flere produkter. Medlemsstater, der som Danmark har en veludviklet andelsstruktur, vil antageligt være mere forbeholdne. Det må forventes, at der vil være opbakning til Kommissionens orientering vedrørende markedssituationen, idet nogle medlemsstater eventuelt vil påpege, at de finder, at markedssituationen fortsat er skrøbelig.

Der blev endvidere på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 12. – 13. december 2016 vedtaget rådskonklusioner om fødevarerforsyningskæden.

Regeringens generelle holdning

Mælkepakken har ikke fundet anvendelse i Danmark på grund af den stærke andelsorganisering i Danmark. Andelselskaber bør fortsat være undtaget fra bestemmelsen om kollektive forhandlinger, idet regeringen endvidere lægger stor vægt på, at der tages hensyn til de strukturer og den andelsorganisering, der allerede findes i medlemsstaterne, samt at eventuelle nye tiltag bør være frivillige og skal tage hensyn til de seneste års markedsorientering af den fælles landbrugspolitik og til et velfungerende indre marked. Endelig arbejder regeringen for, at det i videst muligt omfang undgås, at eventuelle nye tiltag resulterer i øget bureaukrati og administrative byrder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Rådskonklusioner om fødevarerforsyningskæden, herunder styrkelse af landmændenes position i fødevarerforsyningskæden og illoyal handelspraksis har tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 12. – 13. december 2016, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. december 2016.

Markedssituationen for landbrugsvarer har tidligere været forelagt skriftligt Folketingets Europaudvalg den 18. juli 2016 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 18. juli 2016, jf. samlenotat oversendt den 7. juli 2016.

3. Internationale handelsaftaler og –forhandlinger på landbrugsområdet KOM-dokument foreligger ikke

*Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 3. november 2016.
Ændringer er markeret i marginen.*

Resumé

Der er på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017 en drøftelse af den tidligere offentliggjorte analyse af konsekvenserne for europæisk landbrug af allerede indgåede handelsaftaler og igangværende handelsforhandlinger.

Baggrund

Der vil på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2017 være en drøftelse af den tidligere offentliggjorte analyse af konsekvenserne for europæisk landbrug af allerede indgåede handelsaftaler og

igangværende handelsforhandlinger. Det forventes endvidere, at Kommissionen vil orientere om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og –forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2016 med henblik på orientering og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Igangværende frihandelsforhandlinger

Der er blevet afviklet 15 forhandlingsrunder mellem EU og USA (TTIP) siden lancering af frihandelsforhandlingerne i marginen af G8-topmødet i Nordirland i juni 2013. På trods af gode fremskridt i forhandlingerne i 2016, herunder særligt på det reguleringsmæssige område, var det ikke muligt for parterne at indgå en politisk aftale om TTIP. Det er uklart, hvornår forhandlingerne vil kunne genoptages under den nye amerikanske administration.

Forhandlingerne mellem EU og Japan startede i april 2013, og der har foreløbig været gennemført 18 forhandlingsrunder. Danmark er et af de få EU-lande, som kontinuerligt opretholder et handelsoverskud over for Japan, og for hvem en ambitiøs frihandelsaftale har et entydigt positivt økonomisk perspektiv. Navnlig landbrugs- og fødevarerhvervet samt lægemiddelindustrien har meget stærke interesser i en åbning af det japanske marked. Forhandlingerne om en omfattende EU-Japan frihandelsaftale gik ind i en afgørende fase i 2. halvår 2016, og politiske tilkendegivelser fra begge parter bekræfter ambitionen om at færdiggøre en politisk aftale i starten af 2017.

Efter længere tids stilstand i forhandlingerne mellem EU og Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay) har parterne den 11. maj 2016 udvekslet toldtilbud, og den 26. forhandlingsrunde fandt sted i midten af oktober 2016. Spørgsmålet om liberalisering af handelen med landbrugsvarer vil være et centralt element i forhandlingerne.

EU og Mexico har i juni 2016 påbegyndt forhandlingerne om en modernisering af den eksisterende frihandelsaftale fra 2000. Disse forhandlinger foregår inden for rammerne af forhandlingerne om en opdatering af den overordnede globale økonomiske og politiske samarbejdsaftale mellem parterne.

En regional frihandelsaftale mellem EU og ASEAN¹-landene blev igangsat i 2007, men mangel på fremskridt gjorde, at man besluttede i første omgang at søge handelsliberalisering gennem bilaterale forhandlinger med de enkelte ASEAN-lande. Ambitionen er, at de bilaterale frihandelsaftaler på sigt kan udgøre byggesten til en egentlig EU-ASEAN frihandelsaftale. Som led heri besluttede EU og Filippinerne således i slutningen af 2015 at igangsætte bilaterale forhandlinger om en frihandelsaftale. Forhandlingerne vil basere sig på mandatet for forhandlingerne mellem EU og ASEAN, som også EU's netop velafsluttede frihandelsforhandlinger med Vietnam tog udgangspunkt i. Ambitionen er en tilsvarende ambitiøs og omfattende aftale. Første forhandlingsrunde fandt sted i maj 2016. Filippinerne er blandt de største aftagere af landbrugsprodukter fra EU, så en frihandelsaftale vil potentielt være til fordel for EU's landbrugssektor. Ligeledes indledte EU i 2016 forhandlinger med Indonesien om en frihandelsaftale, som potentielt også vil indebære fordele for landbrugssektoren i EU. Tidligere indledte frihandelsforhandlinger med henholdsvis Malaysia og Thailand er p.t. i bero.

Færdigforhandlede frihandelsaftaler

Den 5. oktober 2015 opnåede USA, Japan og 10 andre lande i Stillehavsregionen (Canada, Australien, Malaysia, Mexico, Peru, Vietnam, Chile, Brunei, Singapore og New Zealand) enighed om handelsaftalen Trans-Pacific Partnership (TPP). Aftalen dækker ca. 40 % af den samlede globale økonomi og omfatter et marked med 800 mio. indbyggere. Den er den største af sin art i to årtier og indeholder 30 kapitler med reduktioner af handelsbarrierer på en række områder, herunder landbrug. For det danske landbrugserhverv er det særlig åbningerne af det japanske marked for svinekød fra parterne i TPP'en, der kan få stor betydning.

¹ Brunei, Cambodja, Indonesien, Laos, Malaysia, Myanmar/Burma, Filippinerne, Singapore, Thailand og Vietnam.

Her gives betydelige indrømmelser, hvilket vil give operatører fra blandt andet USA og Canada fordele i forhold til blandt andet operatører fra EU. TPP'en skal ratificeres i de deltagende lande, inden den træder i kraft.

Den første frihandelsaftale i den nye generation af EU's frihandelsaftaler blev indgået med Sydkorea. Aftalen trådte midlertidigt i kraft i juli 2011 og er desuden EU's første handelsaftale med et asiatisk land. Aftalen har medført en afvikling af næsten alle importafgifter i løbet af en 5-årig overgangsperiode frem til 1. juli 2016 og har skabt væsentlige nye muligheder for blandt andet markedsadgang for tjenesteydelser og investeringer.

Der blev den 26. september 2014 indgået en aftale om hovedelementerne i en frihandelsaftale mellem EU og Canada. Aftalen indebærer en omfattende afvikling af toldsætter i såvel EU som Canada og er EU's mest ambitiøse aftale nogensinde. På EU's side er der tale om en afvikling af 99,2 % af alle toldlinjer ved aftalens fulde indfasning. Den tilsvarende toldafvikling på canadisk side omfatter 98,8 % af alle toldlinjer. Aftalen medfører blandt andet øget markedsadgang for canadisk okse- og svinekød i EU, mens EU omvendt opnår en bedre markedsadgang i Canada for blandt andet mejeriprodukter. Relateret til dette accepterer Canada fremadrettet at yde beskyttelse af et bredt udsnit af EU's prioriterede geografiske indikationer på fødevarerområdet. Der er efterfølgende opnået enighed mellem EU og Canada om reciprocitet i håndteringen af henholdsvis EU's ostekvoter på det canadiske marked og Canadas kødkvoter på det europæiske marked, således at begge kvoter administreres efter et licensbaseret system. Aftalen blev undertegnet den 30. oktober 2016. Den midlertidige anvendelse af aftalen kan træde i kraft efter Europa-Parlamentets godkendelse, som forventes i februar 2017. Endelig indgåelse af aftalen kræver national ratifikation i hver enkelt EU-medlemsstat.

EU og Singapore afsluttede i december 2012 de politiske forhandlinger om en frihandelsaftale, der behandles ved EU-Domstolen på grund af uenighed om kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne.

EU og Vietnam afsluttede i december 2015 forhandlingerne om en omfattende frihandels- og investeringsaftale. Aftalen fjerner blandt andet tolden på stort set alle varer, herunder landbrugsvarer. Samtidig åbnes det vietnamesiske marked for europæiske serviceudbydere på en række områder. Aftalen skal sikre ens spilleregler for europæiske og vietnamesiske virksomheder, sikring af intellektuel ejendomsret, fremme og beskyttelse af investeringer samt etablering af en tvistbilæggelsesmekanisme. Endelig indeholder aftalen bestemmelser, der skal sikre forsvarlige sociale og miljømæssige standarder. Aftalen afventer godkendelse, før den kan træde i kraft.

I 2013 undertegnede EU en ambitiøs og omfattende frihandelsaftale med Peru og Colombia. Aftalen medfører først og fremmest en eliminering af langt de fleste toldtariffer, samt forpligtelser vedrørende reduktion af tekniske barrierer og beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder mv. Aftalen er åben for deltagelse af andre Andean-lande². Ecuador har siden tilsluttet sig aftalen med foreløbig anvendelse fra 1. januar 2017.

EU og Ukraine afsluttede i december 2011 forhandlingerne om en frihandelsaftale, der er trådt midlertidigt i kraft den 1. januar 2016. EU forhandlede i juli 2013 frihandelsaftaler på plads med Moldova, Armenien og Georgien. Armeniens præsident meldte dog efterfølgende ud, at landet vil tilslutte sig den eurasiske toldunion (anført af Rusland), hvilket fra EU's side betragtes som uforeneligt med en frihandelsaftale mellem EU og Armenien. Aftalerne med Moldova og Georgien har været i midlertidig anvendelse siden 1. september 2014 og trådte fuldt ud i kraft den 1. juli 2016.

Endvidere forhandles om økonomiske partnerskabsaftaler (EPA'er), som også har et udviklingsmæssigt sigte, med forskellige grupperinger af AVS-lande (udviklingslande i Afrika, Vestindien og Stillehavet). Her har EU færdigforhandlet aftaler med henholdsvis en række vestafrikanske lande, herunder Nigeria, SADC (South African Development Community), herunder Sydafrika, samt EAC (East African Community – Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzania og Uganda). Den 10. juni 2016 underskrev EU aftalen med SADC. Hertil kommer,

² Peru, Colombia, Ecuador og Bolivia.

at der i samme region tidligere er indgået aftaler med Comorerne, Madagaskar, Mauritius, Seychellerne og Zimbabwe. I Centralafrika er der indtil videre indgået aftale med Cameroun. Herudover er EPA'er med AVS-lande i Caribien (CARIFORUM) og Stillehavet (PACIFIC) allerede iværksat.

WTO-forhandlingerne

I de kommende måneder vil der være fokus på at få indkredset de typer landbrugsstøtte, der med sandsynlighed vil kunne opnås enighed om ved WTO's 11. ministerkonference i 2017. Foreløbig er der ret stor spredning i WTO-medlemmernes ambitioner og ønsker på området. Nogle ønsker en bred aftale, der dækker både told på landbrugsvarer, intern landbrugsstøtte samt eksportstøtte. Andre fremhæver, at WTO-kredsen har forhandlet disse emner i 20 år uden at nå en løsning, og at man i stedet bør finde nye områder. Det skal imidlertid understreges, at landbrugsområdet generelt tillægges stor vægt. Et muligt scenarie er således, at der indgås en aftale om landbrug på et afgrænset område. Her har en del WTO-medlemmer nævnt intern støtte som en mulighed.

Konsekvensanalyse

På gentagne opfordringer fra en række medlemsstater har Kommissionen udarbejdet en analyse af konsekvenserne for europæisk landbrug af allerede indgåede handelsaftaler og igangværende handelsforhandlinger. Kommissionen præsenterede resultaterne af analysen på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 14.-15. november 2016.

Undersøgelsens overordnede resultat er, at der forventes betydelige gevinster for EU's mælke- og svinekødssektorer. På den anden side viser undersøgelsen en vis sårbarhed for oksekød og ris, både for så vidt angår de handelsmæssige virkninger og i form af et fald i producentpriserne.

Kommissionen konkluderer, at resultaterne af undersøgelsen bekræfter, at EU's nuværende tilgang, som består i at begrænse liberaliseringen af importen af følsomme landbrugsprodukter i alle handelsforhandlinger, er den rette fremgangsmåde.

Der fokuseres i undersøgelsen udelukkende på virkningerne af en gensidig liberalisering af importtold mellem EU og de relevante handelspartnere. Der tages således ikke hensyn til andre tiltag med økonomiske virkninger (for eksempel begrænsning af ikke-toldmæssige foranstaltninger, især sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger). Virkningerne af de foranstaltninger, EU gør brug af for at beskytte sårbare sektorer i handelsaftaler, såsom systematisk brug af begrænsede toldkontingenter, er heller ikke omfattet af denne undersøgelse. På grund af begrænsningerne ved de tilgængelige metoder er det ikke alle landbrugsprodukter, der analyseres mere tilbunds gående i undersøgelsen. For en række vigtige produkter med et betydeligt eksportpotentiale — såsom frugt og grøntsager, vin, olivenolie og forarbejdede fødevarer generelt (som tegner sig for 70 % af værdien af EU's eksport af landbrugsfødevarer) — har det ikke været muligt at sætte nøjagtige tal på den mulige gevinst. Det samme gælder gevinsten ved en forbedret beskyttelse af geografiske betegnelser.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres, men skal i henhold til TEUF artikel 207, stk. 3 og jf. artikel 218 godkende frihandelsaftaler.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet. Det vurderes, at åbningen af nye markeder og indgåelsen af nye handelsaftaler generelt vil have positive erhvervsøkonomiske og samfundsøkonomiske effekter.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer støtter generelt EU's offensive handelspolitik, hvor der er fokus på indgåelse af frihandelsaftaler med strategisk vigtige markeder. Fokus på eksport er – ifølge Landbrug & Fødevarer – afgørende for at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark og i Europa.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at den indgåede TPP-aftale mellem USA, Japan, Canada, Australien, Malaysia, Mexico, Peru, Vietnam, Brunei, Chile, Singapore og New Zealand lægger pres på EU for at indgå flere bilaterale handelsaftaler. Særlig vigtig er en ambitiøs frihandelsaftale mellem EU og Japan. Potentialet knytter sig ikke mindst til en bedre markedsadgang for svinekød, fjerkræ og mejeri. Det ser ud til, at USA gennem TPP har fået en rigtig god aftale om markedsadgang til Japan. Det er helt essentielt, at EU som minimum får samme markedsadgang som USA på kødområdet, da man ellers står til at miste store markedsandele. Den danske mejerisektor ser et potentiale ved bedre markedsadgang til Japan, blandt andet på grund af den demografiske udvikling i den japanske mejerisektor og en stigende efterspørgsel på mejeriprodukter i landet. Den danske fjerkræsektor har historisk haft en stabil om end mindre eksport til Japan, som vurderes at kunne øges ved fjernelse af tolsatserne.

Landbrug & Fødevarer ser det desuden som en meget vigtig fællesopgave, at der bliver skabt markedsadgang til lande i Sydamerika, herunder de lande som EU har indgået frihandelsaftaler med (Chile, Peru, Colombia og de centralamerikanske lande). Landbrug & Fødevarer noterer med tilfredshed at der er nu blevet åbnet for fersk/frosset svinekød til både Colombia og Chile. Landbrug & Fødevarer finder det meget vigtigt, at eksempelvis Brasilien viser reel handlingsvilje, når det handler om at få adgang til det brasilianske marked. Brasilien har en markant eksport til EU af fjerkræ- og oksekød, ca. 450.000 tons fjerkrækød og 150.000 tons oksekød årligt, hvorimod EU ikke har nogen adgang af nævneværdig karakter til Brasilien. Særligt har mejerisektoren - under forudsætning af at handelshindringerne løses - offensive interesser på markedet. Endelig fremhæver Landbrug & Fødevarer, at enhver fremgang i EU's forhandlinger med MERCOSUR bør betinges af reel fremgang i EU's adgang til det brasilianske marked. Den danske (og EU's) fjerkræsektor kan dog ikke støtte, at der gives yderligere indrømmelser i form af yderligere kvoter for fjerkrækød til EU, da øget markedsadgang for MERCOSUR og særligt Brasilien vil begrænse muligheden for at tildele yderligere fjerkrækvoter i frihandelsaftaler med andre lande.

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at den konstruktive dialog med USA inden for rammerne af TTIP-forhandlingerne fortsættes. Dialogen må ske på grundlag af videnskabelige standarder af de forskellige reguleringstilgange i henholdsvis EU og USA. Herunder påpeges fra dansk fjerkræssektors side, at der i forhandlingerne bør tages særligt hensyn til EU's forsigtighedsprincip og følsomme sektorer, hvor EU allerede har givet væsentlige importindrømmelser i WTO eller som er særligt økonomisk konkurrenceudsatte på grund af forskellige lovbestemte produktionsmetoder. Generelt bør enhver frihandelsaftale indgået af EU med tredjelande være omfattet af en "single pocket"-tilgang i WTO-regi, der sikrer, at EU's handelsindrømmelser i form af nye eller større importtarifkvoter indgår med fuld effekt i fremtidige WTO-forhandlinger om yderligere liberalisering af den globale handel. Ydermere finder Landbrug & Fødevarer det vigtigt, at arbejdet med frihandelsforhandlinger i Sydøstasien, både i forhold til ASEAN-blokken som helhed og de bilaterale bevægelser mod forhandlinger med Indonesien og Filippinerne, prioriteres, da der her findes et stort yderligere potentiale for blandt andet dansk mejeriekseksport. Slutteligt finder Landbrug & Fødevarer, at den kommende genforhandling af EU-Mexico frihandelsaftalen er en vigtig mulighed for blandt andet dansk mejerierhverv for at sikre bedre markedsadgang til højprioritetsmarked. Den nuværende importtold på for eksempelvis svinekød fra EU til Mexico er på 20-60 % samtidig med at Canada og USA i kraft af NAFTA-aftalen har nul told. Dette kan erhvervet ikke konkurrere med, hvorfor en fjernelse af tolden er helt central i de nuværende forhandlinger om en "revideret" aftale med Mexico.

DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation (DOSO) henstiller til, at dyrevelfærd indføres som et kardinalpunkt i samtlige internationale handelsaftaler således, at EU (de enkelte medlemsstater) har frihed til at fravælge import af animalske produkter, der ikke mindst lever op til EU's egne regler for dyrevelfærd. DOSO mener, at internationale handelsaftaler skal modvirke handel med og i særdeleshed transport af levende dyr til fordel for handel med kroppe og forarbejdede produkter.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er fra en del andre medlemslande fokus på de negative konsekvenser ved en øget global samhandel med fødevarer.

Regeringens generelle holdning

Fra dansk side vil man tage Kommissionens orientering til efterretning, idet omfattende og ambitiøse frihandelsaftaler generelt er i Danmarks interesse som et vigtigt skridt på vejen til at opnå adgang til en række store markeder med deraf følgende forøgede eksportmuligheder og vækst i Danmark. Endvidere kommer handelsliberalisering generelt danske forbrugere til gode i form af lavere priser og større udvalg af varer og tjenesteydelser.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 14.-15. november 2016, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 3. november 2016.

Sagen har været forelagt skriftligt for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 18. juli 2016, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 7. juli 2016.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 12. februar 2016 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 15. februar 2016, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. februar 2016.

Notaterne er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.